

Bruxelles, den 16.1.2017
COM(2017) 3 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

**om vurdering af medlemsstaternes overvågningsprogrammer i henhold til
havstrategirammedirektivet**

{SWD(2017) 1 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET
OM VURDERING AF MEDLEMSSTATERNES OVERVÅGNINGSPROGRAMMER I HENHOLD TIL
HAVSTRATEGIRAMMEDIREKTIVET (DIREKTIV 2008/56/EF)

1. INDLEDNING

I EU's havstrategirammedirektiv¹ opstilles de rammer, inden for hvilke medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at opnå eller opretholde "en god miljøtilstand" i alle EU's havområder senest i 2020. For at opnå denne målsætning skal EU's havområder være rene, sunde og produktive, og havmiljøet skal udnyttes på bæredygtig vis. I havstrategirammedirektivet er der fastsat 11 kvalitative "deskriptorer"², der beskriver, hvordan miljøet bør se ud, når der er opnået god miljøtilstand. I Kommissionens afgørelse 2010/477/EU om kriterier og metodiske standarder for god miljøtilstand i havområder³ vejledes medlemsstaterne i, hvordan de kan opfylde denne målsætning.

I praksis pålægges medlemsstaterne at udarbejde og gennemføre havstrategier. Disse strategier omfatter:

- en indledende vurdering af deres havområder
- en beskrivelse af god miljøtilstand for deres havområder
- opstilling af miljømål
- opstilling og gennemførelse af koordinerede overvågningsprogrammer
- udpegelse af foranstaltninger eller aktioner, der skal gennemføres for at opnå eller opretholde en god miljøtilstand.

For hver enkelt medlemsstat vurderer Kommissionen, om disse forskellige elementer opfylder kravene i direktivet. Kommissionen kan desuden anmode om yderligere oplysninger efter behov og yde vejledning om eventuelle nødvendige ændringer.

På baggrund af den første gennemførelsesfase rapporterede medlemsstaterne i 2012 om den indledende vurdering, beskrivelsen af god miljøtilstand og udpegelsen af miljømål.

---

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/56/EF af 17. juni 2008 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet) (EUT L 164 af 25.6.2008, s. 19).

² De 11 kvalitative deskriptorer er fastlagt i bilag I til havstrategirammedirektivet og omfatter D1 – biodiversitet, D2 – ikkehjemmehørende arter, D3 – fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt, D4 – fødenet, D5 – eutrofiering, D6 – havbundens integritet, D7 – hydrografiske egenskaber, D8 – forurenende stoffer, D9 – forurenende stoffer i fisk og skaldyr, D10 – affald og D11 – energi, herunder undervandsstøj. I denne rapport grupperes deskriptorerne for biodiversitet (D1, D4 og D6) ud fra følgende hovedarter og habitattyper: fugle, pattedyr og krybdyr, fisk og blæksprutter samt habitater i havbund og vandsøjle. Denne yderligere gruppering medfører i alt 13 deskriptorkategorier.

³ Kommissionens afgørelse 2010/477/EU af 1. september 2010 om kriterier og metodiske standarder for god miljøtilstand i havområder (EUT L 232 af 2.9.2010, s. 14).

Kommissionen offentliggjorde en vurdering⁴ af disse elementer, hvori den konkluderede, at medlemsstaterne ikke var særlig ambitiøse med hensyn til at opstille miljømål. I denne vurdering fremhævede Kommissionen desuden manglende sammenhæng og overensstemmelse i gennemførelsen i de forskellige havregioner og subregioner.

I den efterfølgende gennemførelsesfase skulle medlemsstaterne senest i juli 2014 etablere og gennemføre overvågningsprogrammer⁵ og underrette Kommissionen om disse inden for tre måneder efter etableringen af dem. Sigtet med overvågningsprogrammerne er at vurdere havområdernes miljøtilstand og de fremskridt, der gøres med hensyn til at opnå miljømålene.

Tyve medlemsstater⁶ rapporterede om deres overvågningsprogrammer til Kommissionen i tide⁷ med henblik på denne evaluering, nemlig Belgien, Bulgarien, Danmark, Estland, Tyskland, Irland, Spanien, Frankrig, Kroatien, Italien, Cypern, Letland, Litauen, Nederlandene, Portugal, Rumænien, Slovenien, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige⁸. Tre medlemsstater (Malta, Grækenland og Polen) havde endnu ikke fremlagt deres rapporter⁹.

Denne rapport supplerer Kommissionens rapport fra 2014, og der sigtes mod at kortlægge medlemsstaternes fremskridt i retning af mere konsekvent og sammenhængende gennemførelse af havstrategirammedirektivet med det mål at opnå en god miljøtilstand i EU's havområder senest i 2020.

Kommissionen fremlægger sin vurdering af de overvågningsprogrammer, der er indsendt af ovennævnte medlemsstater. I rapporten vurderes hver enkelt medlemsstats overvågningsprogrammes overensstemmelse og egnethed, ligesom der ses på den regionale sammenhæng. Endvidere gives der vejledning om eventuelle ændringer, som efter Kommissionens mening er nødvendige.

I rapportens første del analyseres medlemsstaternes overvågningsprogrammer med hensyn til deres beskrivelse af god miljøtilstand og de hertil knyttede miljømål. I den anden del ses der nærmere på yderligere overvågningsforanstaltninger, som kan træffes på nationalt plan og EU-plan for at opnå og opretholde en god miljøtilstand i EU's havområder senest i 2020.

I det ledsagende arbejdsdokument¹⁰ til denne rapport findes en detaljeret analyse af hver medlemsstats overvågningsprogram under hensyntagen til de 11 kvalitative deskriptorer i havstrategirammedirektivet, og der gives konkret vejledning til hver enkelt medlemsstat.

Det ledsagende arbejdsdokument indeholder desuden en vurdering af en række elementer, der blev rapporteret om under direktivets første gennemførelsesfase for de medlemsstater, der har fremlagt deres rapporter med forsinkelse – Bulgarien, Kroatien, Malta, den portugisiske

---

⁴Rapport fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet med titlen "Første fase af gennemførelsen af havstrategirammedirektivet (2008/56/EF) – Europa-Kommissionens vurdering og vejledning" (COM(2014)097 final).

⁵Dette krav er fastsat i artikel 5, stk. 2, litra a), nr. iv), og artikel 11 i havstrategirammedirektivet.

⁶Denne forpligtelse i direktivet gælder kun for de 23 kystmedlemsstater og ikke for de fem indlandsmedlemsstater.

⁷For så vidt angår denne rapport lå skæringsdatoen i september 2015.

⁸Det Forenede Kongeriges rapport omfattede ikke farvande omkring den britiske kronkoloni Gibraltar.

⁹Malta og Polen har siden indsendt deres rapporter, men på grund af forsinkelsen kunne der ikke foretages en vurdering af disse med henblik på denne rapport. Grækenland har i skrivende stund (oktober 2016) endnu ikke indsendt sin rapport. Kommissionen vil på et senere tidspunkt meddele og offentliggøre sin vurdering og vejledning til de medlemsstater, der ikke er omfattet af denne rapport.

¹⁰SWD(2017)1 final.

subregion Makaronesien (Azorerne og Madeira) samt subregionen i det vestlige Middelhavsområde under Det Forenede Kongerige (farvandene omkring Gibraltar)¹¹.

2. VIGTIGSTE RESULTATER

For at fastslå, om medlemsstaternes overvågningsprogrammer skaber et hensigtsmæssigt grundlag for at opfylde kravene i havstrategirammedirektivet, er de blevet vurderet ud fra deres formål, geografiske aktivitetsområde, dækning af deskriptorkategorier og miljømål, tidsfrist for gennemførelse, opfyldelse af forpligtelserne i direktivet og anden relevant lovgivning samt deres regionale sammenhæng.

De 20 medlemsstater rapporterede om over 200 overvågningsprogrammer, herunder næsten 1 000 underprogrammer.

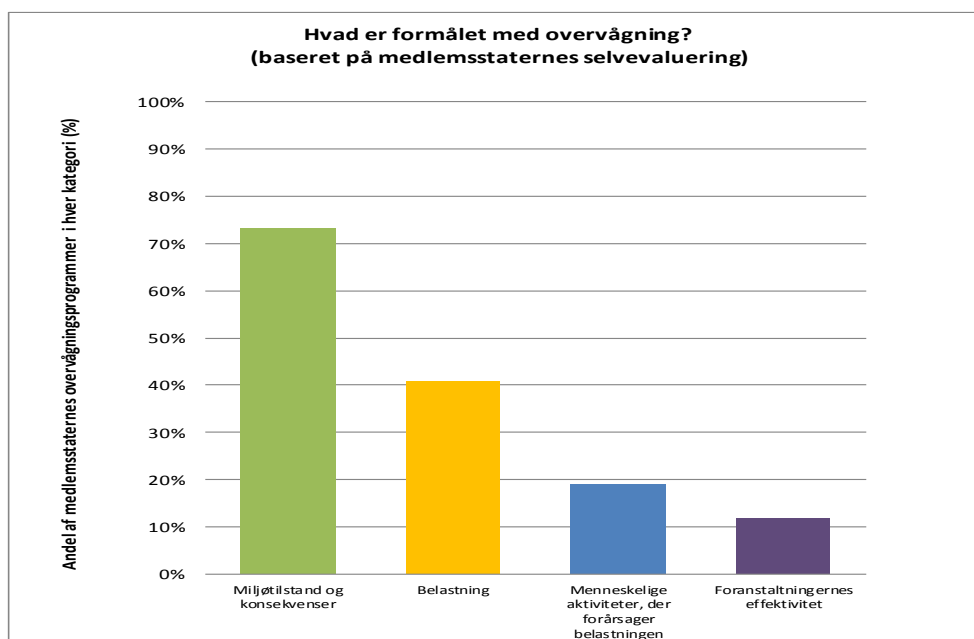
Formål

Som det fremgår af figur 1, var de fleste overvågningsaktiviteter (73 %) rettet mod at vurdere medlemsstaternes havområders miljømæssige tilstand og konsekvenserne af menneskelige aktiviteter. 41 % af aktiviteterne vedrørte overvågning af indvirkningen fra menneskelige aktiviteter (f.eks. partikelkoncentration i vandsøjlen, som mindsker vandgennemslugtigheden, næringsstofberigelse, der forårsager eutrofiering, eller affald i havet, der skyller op på strande), 19 % vedrørte selve de menneskelige aktiviteter, der forårsager belastningen (f.eks. opmudring i havne, landbrugsaktiviteter, udledning af byspildevand og u hensigtsmæssig håndtering af fast affald), mens kun 12 % vedrørte effektiviteten af foranstaltningerne til afbødning af denne belastning og dens konsekvenser (f.eks. virkningerne af foranstaltninger, som skal mindske tabet af næringsstoffer eller forbedre håndteringen af fast affald). Denne manglende vægt på vurdering af foranstaltninger kan til dels forklares ved, at der ikke stilles krav om, at medlemsstaterne iværksætter foranstaltninger før udgangen af 2016 (artikel 5, stk. 2, i havstrategirammedirektivet).

Da flere programmer og deres funktioner overlapper hinanden, er summen af de forskellige overvågningsaktiviteter større end 100 %.

---

¹¹ For så vidt angår Portugal og Det Forenede Kongerige er Kommissionens indledende anbefalinger i dens rapport fra 2014 blevet opdateret, så de afspejler dataene for Makaronesien for Portugal og Gibraltar for Det Forenede Kongerige.

Figur 1: Formålet med medlemsstaternes overvågningsaktiviteter¹²

Overvågning af biodiversiteten (deskriptor 1, 4 og 6) tegner sig for 41 % af aktiviteterne¹³. Fokuseringen på biodiversitet kan forklares ved det arbejde, der allerede udføres på overvågningsområdet for at gennemføre anden EU-lovgivning såsom fugledirektivet¹⁴, habitatdirektivet¹⁵, vandrammedirektivet¹⁶, badevandsdirektivet¹⁷, nitratdirektivet¹⁸ og forordningen om den fælles fiskeripolitik¹⁹. Disse retsakter omfatter krav om overvågning, der har en direkte sammenhæng med deskriptorerne i havstrategirammedirektivet. Eksempelvis skal medlemsstaterne i henhold til fugledirektivet tage hensyn til tendenser og variationer i bestandene af vilde fuglearter, som nyder godt af særlige bevaringsforanstaltninger. Medlemsstaternes overvågning af havfuglebestande og disses størrelse og tæthed bidrager således til at opfylde krav i både fugledirektivet og havstrategirammedirektivet.

59 % af overvågningsaktiviteterne vedrører de resterende otte deskriptorer, idet der foretages forholdsvis begrænset overvågning af energi, herunder undervandsstøj²⁰, og forurenende

¹² Denne graf omfatter ikke data fra Letland, Italien og Portugal, da deres rapporter blev indsendt i et ikkestandardiseret format. Overvågningsprogrammerne dækker flere forskellige geografiske områder, og der kan derfor være tale om både kyst- og territorialfarvande.

¹³ Denne procentdel er beregnet på basis af det samlede antal underprogrammer for overvågning, der er rapporteret om.

¹⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle (EUT L 20 af 26.1.2010, s. 7).

¹⁵ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206 af 22.7.1992, s. 7).

¹⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1).

¹⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/7/EF af 15. februar 2006 om forvaltning af badevandskvalitet og om ophævelse af direktiv 76/160/EØF (EUT L 64 af 4.3.2006, s. 37).

¹⁸ Rådets direktiv 91/676/EØF af 12.12.1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget (EFT L 375 af 31.12.1991, s. 1)

¹⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1380/2013 af 11. december 2013 om den fælles fiskeripolitik, ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1954/2003 og (EF) nr. 1224/2009 og ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 og (EF) nr. 639/2004 samt Rådets afgørelse 2004/585/EF (EUT L 354 af 28.12.2013, s. 22).

²⁰ Denne deskriptor vedrører indførelse af energi i havmiljøet, herunder undervandsstøj. Da den videnskabelige og tekniske udvikling bag denne deskriptor stadig er i sin vorden, har medlemsstaterne udelukkende rettet deres indsats mod undervandsstøj, og deskriptoren betegnes som sådan i denne rapport.

stoffer i fisk og skaldyr (deskriptor 11 og 9) (4 % hver), ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2) (5 %) samt affald i havet og hydrografiske egenskaber (deskriptor 10 og 7) (6 % hver). Forurenende stoffer i farvande (deskriptor 8), eutrofiering (deskriptor 5) og fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt (deskriptor 3), overvåges mere intensivt (med henholdsvis 13 %, 11 % og 9 %).

Geografisk aktivitetsområde

Medlemsstaterne har rapporteret om deres overvågningsprogrammets geografiske fordeling ved brug af følgende zoner:

- landbaserede
- overgangsvande²¹
- kystvande
- territorialfarvande
- den eksklusive økonomiske zone²²
- kontinentalsokkelområdet ud over den eksklusive økonomiske zone²³
ud over medlemsstaternes havområder.

Som vist i figur 2 foretages størstedelen af medlemsstaternes overvågning i kystvande (68 %), mens en stor andel også forekommer i territorialfarvande (57 %) og i den eksklusive økonomiske zone (51 %). Den laveste andel (6 %) finder sted i kontinentalfarvande ud over den eksklusive økonomiske zone.

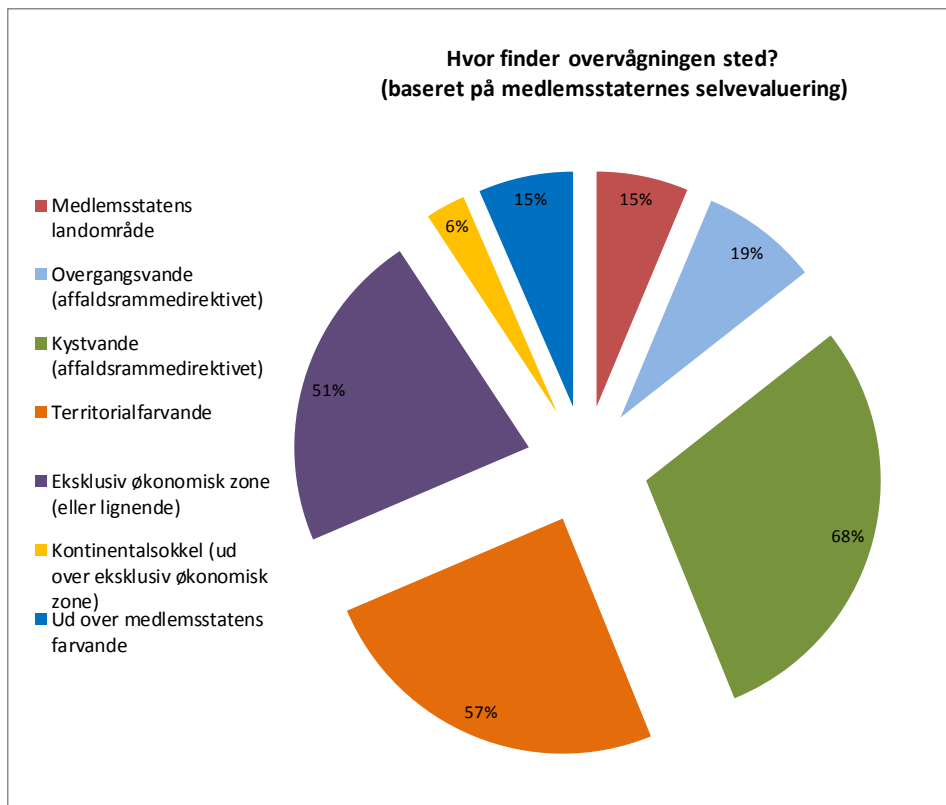
Som forklaret ovenfor har medlemsstaterne generelt kædet deres overvågningsprogrammer sammen med eksisterende programmer, der kræves i henhold til anden EU-lovgivning, hvilket kan forklare den udbredte overvågning i kystvande. Overvågningsprogrammer, der rækker ud over medlemsstaternes territorialfarvande, findes kun i begrænset omfang. Dette kan tilskrives flere faktorer, f.eks. overvågningens omkostninger og behovet for at fokusere på den vigtigste belastning, som forekommer forholdsvis tæt på kysten.

---

²¹ Overgangsvande er overfladevandområder i nærheden af flodmundinger, som er delvis saltholdige som følge af, at de er i nærheden af kystvande, men som i væsentlig grad påvirkes af ferskvandsstrømme (som defineret i direktiv 2000/60/EF). Kystvande strækker sig til 1 sømil fra referencepunktet, som defineret i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/56/EF.

²² Territorialfarvande (op til 12 sømil), den eksklusive økonomiske zone (op til 200 sømil), kontinentalsoklen ud over den eksklusive økonomiske zone som defineret i FN's havretskonvention.

²³ Udtrykket "ud over medlemsstaternes havområder" dækker over områder uden for medlemsstaternes jurisdiktion (herunder i nabostaters farvande).

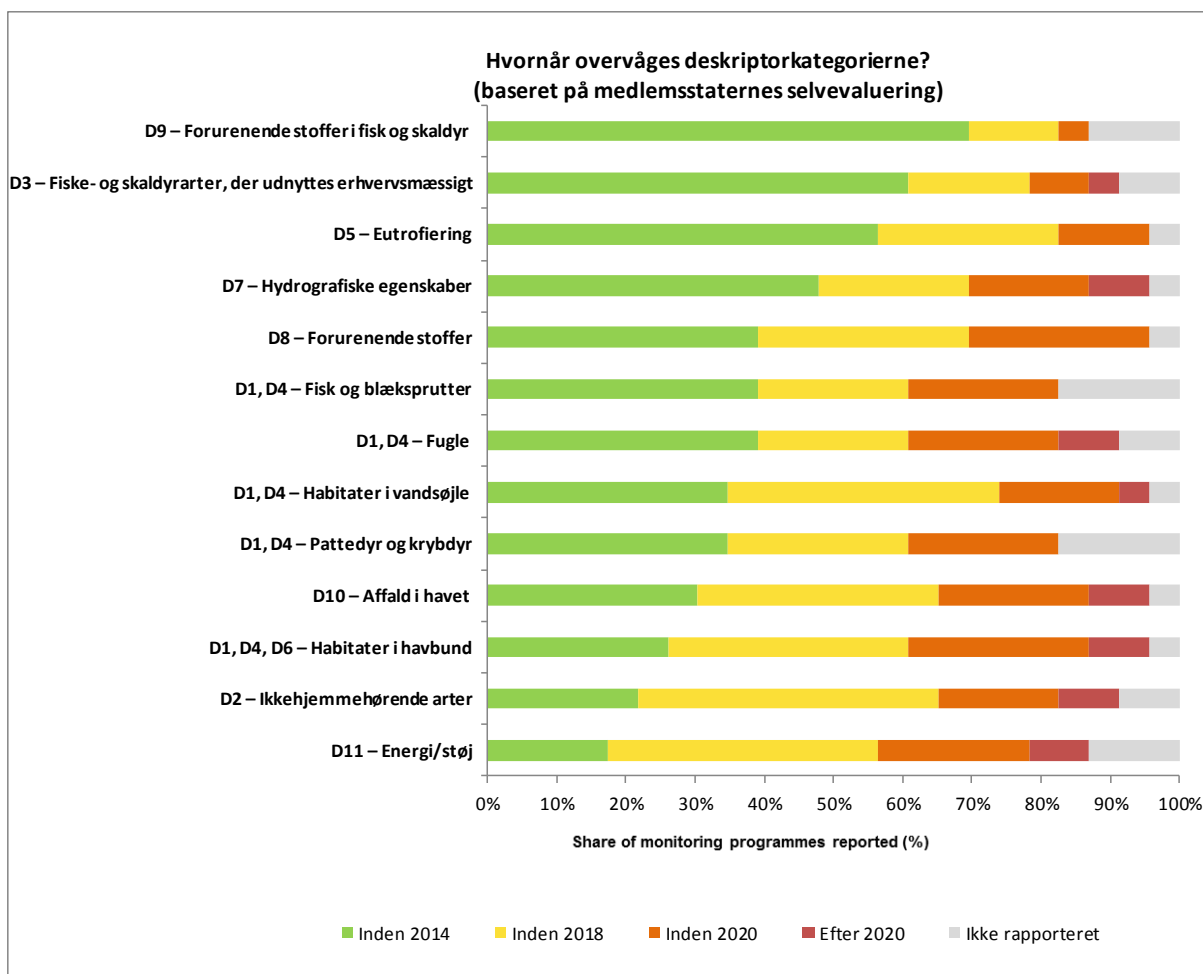

Figur 2: Den geografiske dækning for medlemsstaternes overvågning²⁴

Tidsfrist for gennemførelse

Medlemsstaterne blev pålagt at udarbejde og gennemføre deres overvågningsprogrammer senest den 15. juli 2014. Figur 3 viser andelen af overvågningsprogrammer, der forventes at være på plads i 2014, 2018, 2020 og efter 2020 – fordelt på deskriptorkategorier. I 2014 var forurenende stoffer i fisk og skaldyr (deskriptor 9), fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt, (deskriptor 3) og eutrofiering (deskriptor 5) genstand for den mest intensive overvågning i medlemsstaterne. Medlemsstaternes egne vurderinger indikerer, at overvågningsprogrammerne for eutrofiering (deskriptor 5), pattedyr, krybdyr, fisk og blæksprutter (deskriptor 1 og 4) og forurenende stoffer (deskriptor 8) vil være på plads senest i 2020. For så vidt angår fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervsmæssigt (deskriptor 3), hydrografiske egenskaber (deskriptor 7), affald i havet (deskriptor 10) og habitater i havbund og vandsøjle (deskriptor 1, 4 og 6) forventes næsten 90 % af overvågningsprogrammerne at være på plads senest i 2020.

²⁴ Summen af de forskellige overvågningsaktiviteter er større end 100 %, da flere programmer og deres funktioner overlapper hinanden. Denne graf omfatter ikke data fra Letland, Italien og Portugal, da deres rapporter blev indsendt i et ikkestandardiseret format.

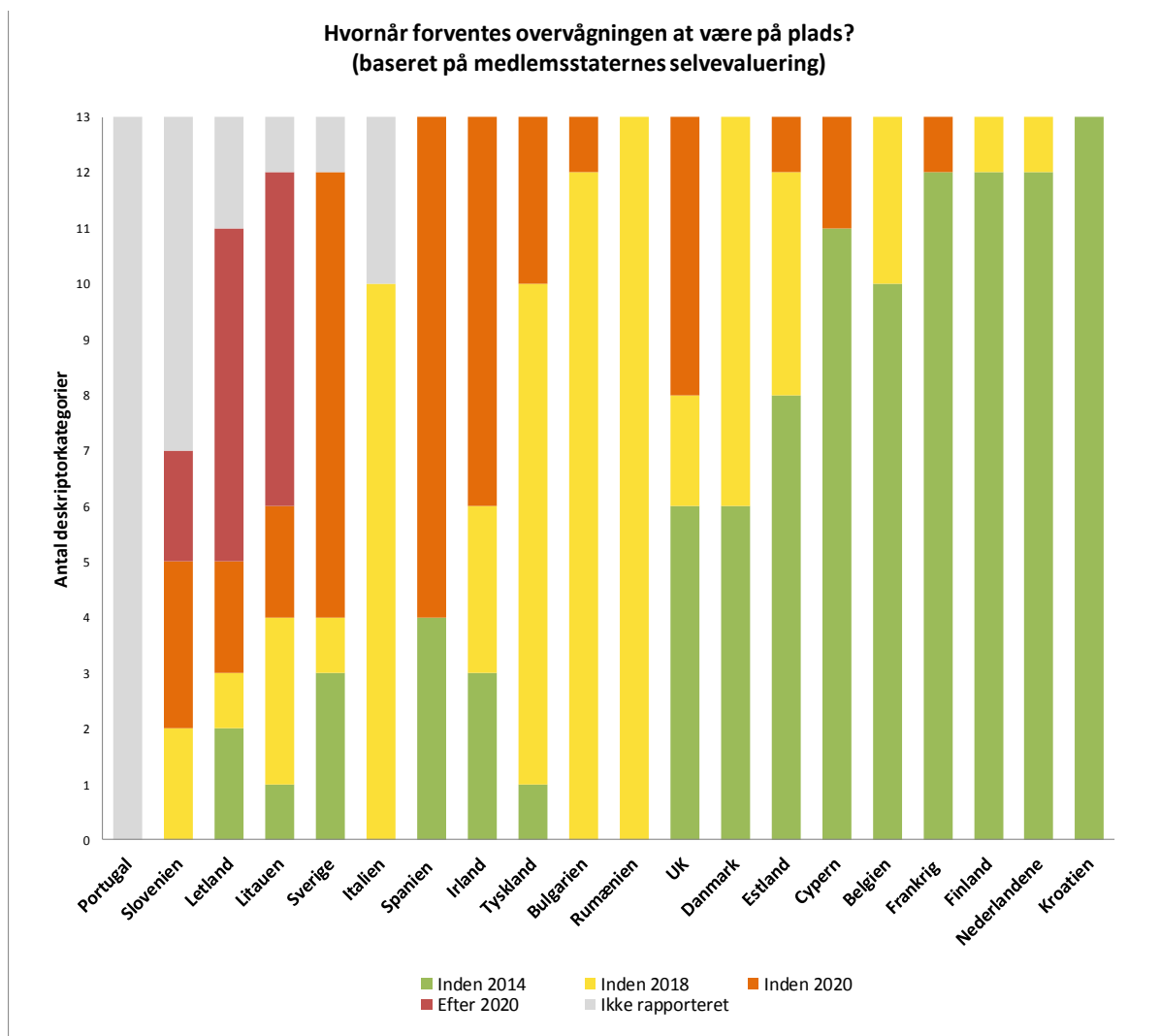
Figur 3: Tidspunkt, hvor medlemsstaterne forventer, at deres overvågningsprogrammer vil være på plads, så de opfylder deres behov for en god miljøtilstand – fordelt på deskriptorkategorier^{25,26}

Der skal sættes skub i overvågningsprogrammerne for ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2) og undervandsstøj (deskriptor 11) for at sikre tilstrækkelig dækning, overholde havstrategirammedirektivets tidsfrister for opdatering af havstrategierne senest i 2018 og opnå en god miljøtilstand senest i 2020. Der er også behov for en yderligere indsats, hvad angår deskriptorerne for biodiversitet (deskriptor 1, 4 og 6), navnlig dem, der ikke er omfattet af eksisterende lovgivning.

²⁵ "Ikke rapporteret": Tidsfristen for opfyldelse af behovet for en god miljøtilstand er ikke rapporteret.

²⁶ Som forklaret i fodnote 2 ovenfor er der fastlagt 13 deskriptorkategorier.

Figur 4: Tidspunkt, hvor medlemsstaterne forventer, at deres overvågningsprogrammer vil være på plads, så de opfylder deres behov for en god miljøtilstand

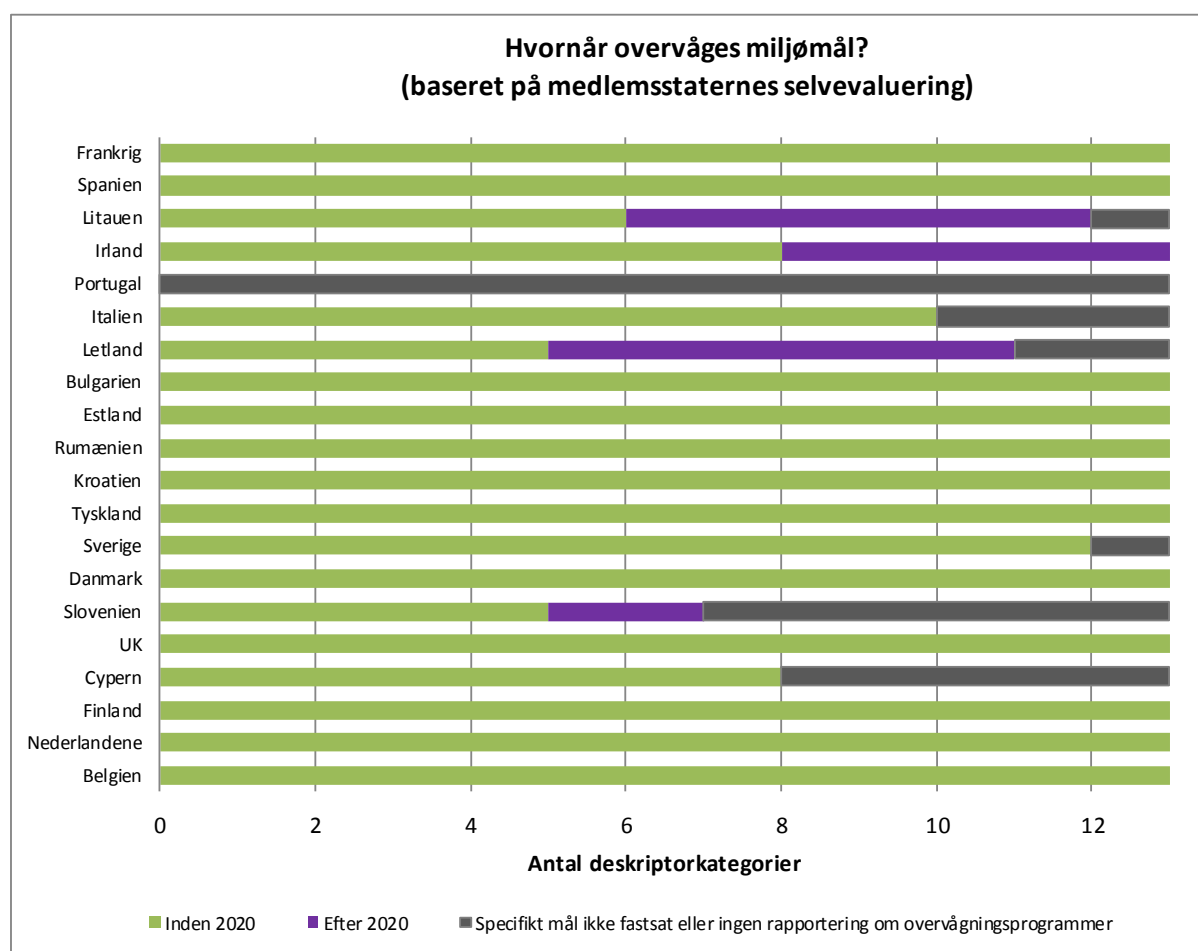
Figur 4 viser andelen af overvågningsprogrammer, der forventes at være på plads i 2014, 2018, 2020 og efter 2020 med henblik på vurdering af fremskridtene i retning af en god miljøtilstand – fordelt på medlemsstater.

Fem medlemsstater har rapporteret, at deres overvågningsprogrammer var på plads i 2014 for de fleste kategorier af deskriptorer. Fire medlemsstater havde ingen overvågningsprogrammer på plads i 2014. Samlet set var overvågningsprogrammerne kun delvist tilstrækkelige i juli 2014, hvor de skulle have været etableret og gennemført i henhold til artikel 5, stk. 2, litra a), nr. iv), i havstrategirammedirektivet. Derfor vil medlemsstaterne have store huller i de data, der foreligger til vurdering af de opnåede fremskridt i retning af en god miljøtilstand og opnåelse af miljømålene som foreskrevet for vurderingen i 2018.

Ifølge medlemsstaternes rapporter forventes situationen at blive forbedret gradvist med tiden. I 2018 forventes ni medlemsstater at have opnået komplet (eller næsten komplet) dækning af deskriptorkategorierne, og i 2020 vil i alt 15 medlemsstater have deres programmer på plads. Generelt har de fleste medlemsstater udpeget 2020 som det tidspunkt, hvor størstedelen af deres overvågningsprogrammer vil være helt på plads. Dette er kun betryggende, så længe det betyder, at overvågningen som foreskrevet i havstrategirammedirektivet forventes at være gennemført fuldt ud til den tid.

Fem medlemsstater har dog hverken rapporteret om deres hensigt eller tilkendegivet, at deres overvågningsprogrammer ikke vil være helt på plads selv efter 2020 – det år, hvor medlemsstaterne skal have opnået en god miljøtilstand.

Noget lignende kan bemærkes med hensyn til opnåelse af miljømålene i medlemsstaternes overvågningsprogrammer²⁷, selv om de tidsfrister, som der rapporteres om, antyder, at medlemsstaterne generelt forventer, at behovet for overvågning vil være opfyldt før 2020 – se figur 5.

Figur 5: Tidspunkt, hvor medlemsstaterne forventer, at deres overvågningsprogrammer for miljømål vil være på plads.

Tolv medlemsstater forventes at have iværksat overvågningsaktiviteter til vurdering af opnåelsen af de miljømål, som de har fastsat. Irland agter at opnå alle mål, men først efter 2020, hvor en god miljøtilstand allerede skulle være opnået. Yderligere syv medlemsstater har ikke planer om at overvåge opnåelsen af en del af de mål, som de har fastsat.

Som forklaret ovenfor gavner overvågningsprogrammer, der er iværksat i henhold til anden EU-lovgivning, opnåelsen af målene for fiske- og skaldyrarter, der udnyttes erhvervmæssigt (deskriptor 3), eutrofiering (deskriptor 5) og forurenende stoffer i fisk og skaldyr (deskriptor 9). De fleste af dem er enten allerede omfattet eller vil sandsynligvis være det i 2018.

²⁷ I overensstemmelse med artikel 10 i havstrategirammedirektivet har medlemsstaterne skullet fastsætte miljømål for at opnå en god miljøtilstand i deres havområder.

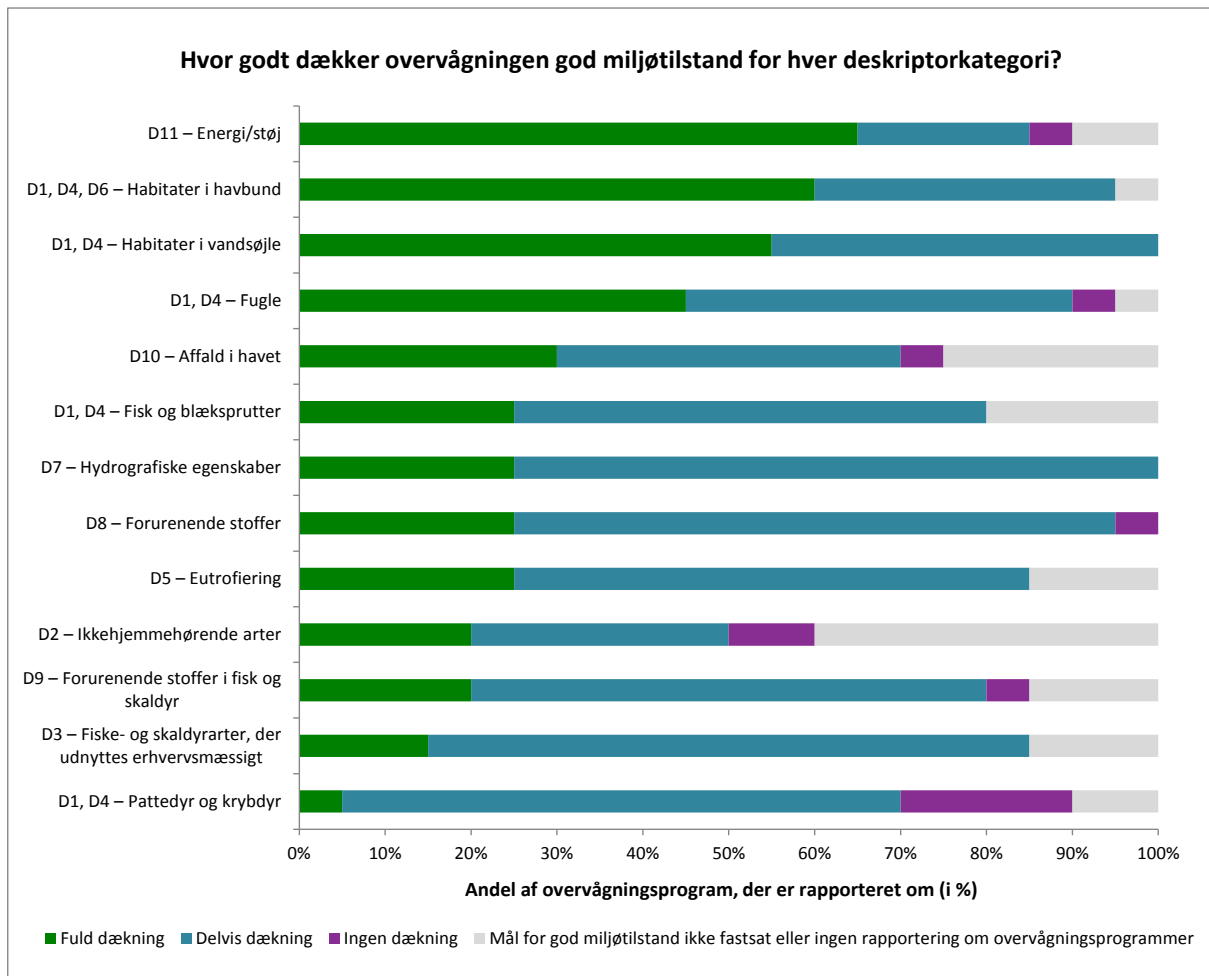
Der er behov for en yderligere indsats for at sikre, at medlemsstaterne indsamler de data, som er nødvendige for at vurdere de opnåede fremskridt i retning af en god miljøtilstand og opfyldelse af målene. Medlemsstaterne forventes at rapportere om disse i 2018, navnlig for de deskriptorer, hvor der ikke er gjort tilstrækkelige fremskridt, såsom ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2), affald i havet (deskriptor 10), undervandsstøj (deskriptor 11) og deskriptorerne for biodiversitet (deskriptor 1, 4 og 6), som ikke er omfattet af den eksisterende lovgivning.

Dækning og generel tilstrækkelighed

Der er foretaget en vurdering af, hvor tilstrækkelige medlemsstaternes overvågningsprogrammer er i forhold til kravene i havstrategirammedirektivet. Det ledsagende arbejdsdokument rummer detaljerede konklusioner om hver medlemsstats overvågningsprogram. Denne tekniske vurdering er foretaget på basis af de vigtigste bestanddele i medlemsstaternes overvågningsprogrammer, navnlig de overvågede aspekter og parametre, hyppigheden og det geografiske aktivitetsområde.

Resultaterne viser, at medlemsstaternes overvågningsprogrammer enten er "tilstrækkelige", "stort set tilstrækkelige" eller "delvis tilstrækkelige" med hensyn til at opfylde havstrategirammedirektivets krav om vurdering af miljøtilstanden.

Det samlede bidrag fra medlemsstaternes overvågningsprogrammer til hver deskriptorkategori fremgår af figur 6. Oplysningerne i denne figur blev brugt til at vurdere, hvor mange deskriptorkategorier der betragtes som dækket af hver medlemsstat. På dette grundlag drages der konklusioner om, hvorvidt den enkelte medlemsstats overvågningsprogram betragtes som stort set tilstrækkeligt, delvis tilstrækkeligt eller ikke tilstrækkeligt (figur 7).

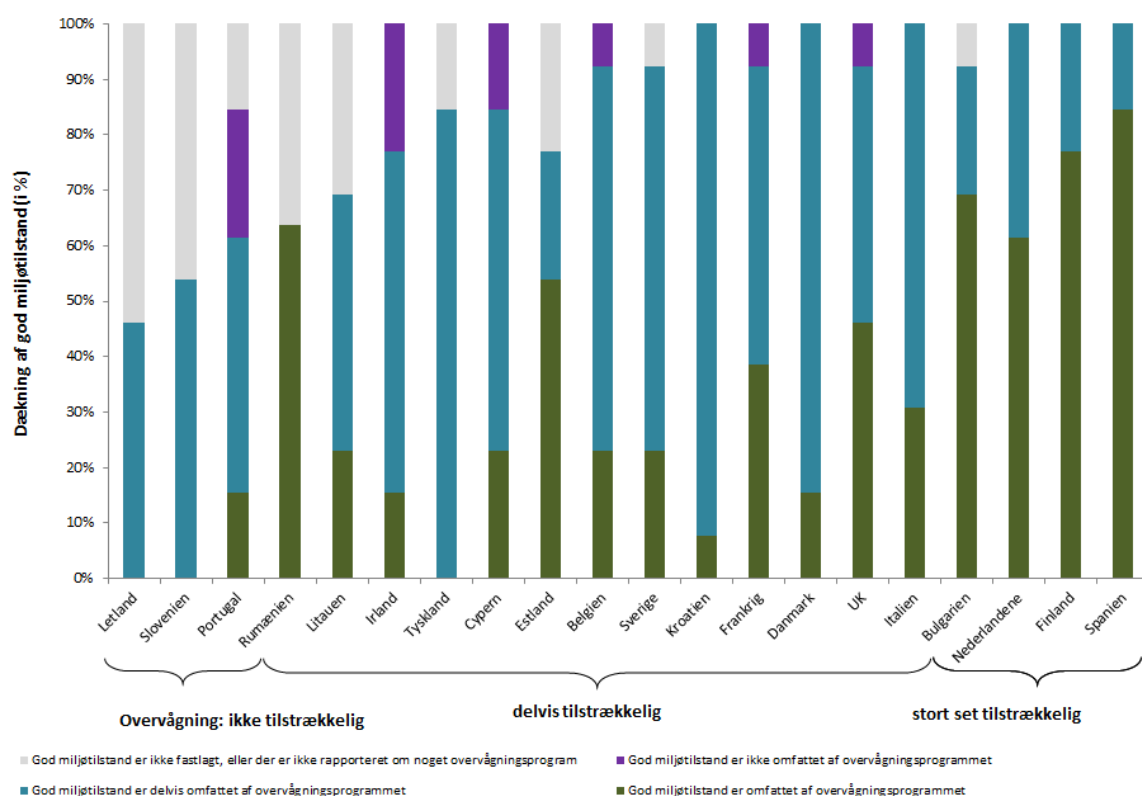
Figur 6: Opnåelse af en god miljøtilstand i kraft af overvågningsprogrammer som foreskrevet i havstrategirammedirektivet – baseret på en teknisk vurdering

De mangler, der påpeges i Kommissionens rapport fra 2014 med hensyn til overensstemmelse og sammenlignelighed ved anvendelsen af afgørelse 2010/477/EU blandt medlemsstaterne, bekræftes i denne vurdering. Derfor har det i forbindelse med denne rapport kun været muligt at foretage en vejledende sammenlignende vurdering.

De fleste medlemsstater har udpeget huller i deres programmer og er opmærksomme på de vigtige områder, hvor der er behov for en yderligere indsats. Der er generelt registreret huller i overvågningsmetoderne og de metodiske standarder (f.eks. for habitater i havbund og vandsøjle og forurenende stoffer), manglende data og viden i forbindelse med overvågning (f.eks. for ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2), hydrografiske egenskaber (deskriptor 7), affald i havet (deskriptor 10) og undervandsstøj (deskriptor 11)).

Nogle former for belastning og konsekvenser vil først kunne overvåges effektivt, når der er fastlagt en regional tilgang, da de er af grænseoverskridende art (f.eks. dem, der vedrører mobile arter, ikkehjemmehørende arter og undervandsstøj).

Hvor tilstrækkeligt er hver medlemsstats overvågningsprogram?

Figur 7: Opnåelse af en god miljøtilstand i kraft af overvågningsprogrammer som foreskrevet i havstrategirammedirektivet – baseret på en teknisk vurdering

Samlet set mener Kommissionen på baggrund af den tekniske vurdering, at ingen af medlemsstaternes overvågningsprogrammer er helt tilstrækkelige og opfylder kravene i havstrategirammedirektivet, navnlig med hensyn til overvågning af fremskridtene i retning af opnåelse af en god miljøtilstand. Fire medlemsstats overvågningsprogrammer blev betragtet som stort set tilstrækkelige, 13 andre som delvis tilstrækkelige og tre som ikke tilstrækkelige.

Overensstemmelse med anden EU-lovgivning

De fleste medlemsstater har baseret deres overvågningsprogrammer på eksisterende overvågning, der foretages i henhold til anden EU-lovgivning eller i kraft af deres respektive regionale havkonventioner. Vandrammedirektivet, habitatdirektivet og forordningen om den fælles fiskeripolitik er de EU-retsakter, der er knyttet til de fleste overvågningsprogrammer, som følger af havstrategirammedirektivet. I den forstand kan det hævdes, at overvågningsprogrammerne generelt stemmer overens med andre relevante retlige forpligtelser.

Kun overvågningsprogrammerne vedrørende affald i havet (deskriptor 10) og undervandsstøj (deskriptor 11) iværksættes udelukkende som følge af havstrategirammedirektivet.

Fokus: Overvågningsprogram for affald i havet

Næsten alle de medlemsstater, der har fremlagt rapporter, har udformet programmer for overvågning af affald i havet, hvilket er opmuntrende.

Der er tilstrækkelig geografisk dækning og hyppighed med hensyn til overvågning af affald på strande. I det nordøstlige Atlanterhav foretages der desuden systematisk overvågning af affald, som strandede havfugle har indtaget. I de fleste havregioner er der tilfredsstillende overensstemmelse i overvågningsprogrammerne og klare forbindelser til internationale og regionale standarder. De fleste medlemsstater henholder sig til de retningslinjer for overvågning, som den i forbindelse med havstrategirammedirektivet nedsatte tekniske gruppe om affald i havet (Technical Group on Marine Litter) har udarbejdet, og som sikrer den fornødne harmonisering.

Ikke desto mindre findes der flere områder²⁸, hvor der er et påtrængende behov for forbedringer. For eksempel er overvågningen af affald på havbunden og i vandoverfladen samt overvågningen af mikroaffald langt fra tilstrækkelig. Der foretages ingen systematisk og sammenlignelig overvågning af affalds indvirkning på dyr og planter i havet. De iværksatte overvågningsprogrammer omfatter ofte ikke lokalisering af menneskelige aktiviteter, der genererer affald i havet, og registrering af deres omfang.

Sidst, men ikke mindst, findes der ingen aftaler om referenceværdier eller tærskler for affald og mikroaffald, hvilket gør det vanskeligt at overvåge fremskridtene i retning af en god miljøtilstand. Dette vil også forringe EU's evne til at opfylde sine forpligtelser internt (i form af det syvende miljøhandlingsprogram frem mod 2020 og handlingsplanen for den cirkulære økonomi²⁹) og på internationalt plan³⁰.

Regional sammenhæng og samordning

Medlemsstaternes overvågningsprogrammer er desuden blevet vurderet med hensyn til deres regionale sammenhæng inden for de regioner, der anføres i artikel 4 i direktivet. Medlemsstaterne har generelt gjort brug af regional samordning i deres overvågningsprogrammer, navnlig ved at anvende de indikatorer og standarder, som der er opnået enighed om i de regionale havkonventioner, til at vurdere miljøtilstanden ud fra havstrategirammedirektivet.

Vurderingen viste moderat til udbredt sammenhæng blandt medlemsstaterne i regionerne ved henholdsvis Sortehavet, det nordøstlige Atlanterhav og Østersøen og lav til moderat sammenhæng i Middelhavsregionen.

For så vidt angår medlemsstaterne i regionerne ved Sortehavet, det nordøstlige Atlanterhav og Østersøen viser vurderingen udbredt sammenhæng i en række konkrete tilfælde vedrørende bl.a. geografisk aktivitetsområde og overvågede elementer. Dette er f.eks. tilfældet for overvågning af forurenende stoffer (deskriptor 8 og 9) og affald i havet (deskriptor 10) i regionerne omkring Østersøen og Sortehavet. Alt i alt virker overvågningen af hele havområdet til at være mere harmoniseret i Østersøen og det nordøstlige Atlanterhav (herunder ikke-EU-medlemsstater).

²⁸ Nogle af disse problemstillinger – bl.a. vedrørende affald i havet – behandles allerede i forbindelse med havstrategirammedirektivets fælles gennemførelsesstrategi.

²⁹ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

"Kredsløbet lukkes – en EU-handlingsplan for den cirkulære økonomi" (COM(2015) 614 final).

³⁰ Blandt de internationale forpligtelser kan nævnes Rio+20-processen (FN's konference om bæredygtig udvikling) og de 17 mål for bæredygtig udvikling i 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget i september 2015.

De medlemsstater, hvis farvande indgår i regionen i det nordøstlige Atlanterhav, har etableret overvågningsprogrammer på regionalt plan for alle deskriptorer. Der er imidlertid behov for en yderligere indsats for at gøre disse programmer mere ensartede, f.eks. med hensyn til ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2), hvor dækningen er begrænset, idet blot fem medlemsstater har rapporteret om overvågningsprogrammer for denne deskriptor.

Medlemsstaterne i Middelhavsregionen bør udvikle mere ensartet overvågning gennem regionale bestræbelser for så vidt angår en række deskriptorer såsom ikkehjemmehørende arter (deskriptor 2) og undervandsstøj (deskriptor 11).

Andre resultater

Grænseoverskridende problemer

Ud over de grænseoverskridende problemer, som nogle af deskriptorerne i havstrategirammedirektivet dækker (såsom ikkehjemmehørende arter, affald i havet og undervandsstøj), har en række medlemsstater fremhævet belastningen fra og konsekvenserne af klimaændringerne og forsuren af havene som vigtige problemer af grænseoverskridende art, som direkte eller indirekte afhjælpes gennem overvågningsprogrammerne under havstrategirammedirektivet.

En forbedret videnbase

Medlemsstaternes overvågningsprogrammer vil bidrage til at opbygge en forbedret videnbase, navnlig med hensyn til undervandsstøj og havbundens integritet (deskriptor 11 og 6). Dette bør forbedre medlemsstaternes næste vurdering af deres havområder, som skal foretages i 2018.

Fleksible overvågningsprogrammer

Nogle medlemsstater har etableret fleksible overvågningsprogrammer for at sikre, at de forbliver tilstrækkelige, hvis deres status med hensyn til god miljøtilstand eller målindikatorer ændres på baggrund af ny viden eller nye standarder og fremgangsmåder på regionalt plan eller for at afspejle nye former for belastning. Selv om fleksibilitet er en positiv egenskab, skal det omhyggeligt sikres, at disse fleksible overvågningsprogrammer ikke medfører forringelse af overvågningen på længere sigt.

3. SAMLET KONKLUSION

Analysen af de overvågningsprogrammer, der er iværksat under den første etape af gennemførelsen af havstrategirammedirektivet, viser, at selv om der er gjort eller i nær fremtid vil blive gjort en betragtelig indsats, er der i de fleste medlemsstater behov for yderligere foranstaltninger for at sikre, at overvågningsprogrammernes dækning er tilstrækkelig og rettidig. Der skal stadig gøres fremskridt for at sikre, at tilgangene er sammenlignelige i de forskellige medlemsstater, og at overvågningsprogrammerne forbedres, så de udgør et tilstrækkeligt grundlag, som opfylder kravene i havstrategirammedirektivet.

Der bør sikres bedre dækning for de deskriptorer, som ikke er dækket eller kun dækket delvist af den eksisterende lovgivning. Ved otte medlemsstater bør der lægges særlig vægt på at sikre fyldestgørende og rettidig overvågning af de mål, der er fastsat i overensstemmelse med artikel 10 i havstrategirammedirektivet. Medlemsstaterne bør overveje at bruge deres overvågningsprogrammer til at måle deres foranstaltningers effektivitet, hvilket vil gøre det

lettere for dem at vurdere, hvor langt de har endnu med hensyn til at opfylde de mål, som de har opstillet for sig selv, når de opdaterer dem som foreskrevet i havstrategirammedirektivet.

For så vidt angår geografisk dækning viser analysen, at overvågningsprogrammerne typisk gennemføres, hvor belastningen og konsekvenserne sandsynligvis vil være størst. Dette skal dog bekræftes af en grundig risikoanalyse, så de prioriterede mål med hensyn til overvågning udpeges på et teknisk og videnskabeligt grundlag.

Kun nogle få medlemsstater havde etableret operationelle overvågningsprogrammer i 2014, og mange forventes først at have dem helt på plads i 2018 eller sågar først i 2020. Der er derfor et påtrængende behov for fremskridt med hensyn til overvågning for at opfylde kravene i havstrategirammedirektivet, bl.a. hvad angår opdateringen i 2018 af den indledende vurdering af havområder og god miljøtilstand og den lige så vigtige opnåelse af god miljøtilstand senest i 2020.

Overvågningsprogrammerne er ikke altid tilstrækkelige, når det handler om at sikre effektiv overvågning af EU's havområders tilstand og gøre fremskridt i retning af at opnå en god miljøtilstand og opfylde de tilhørende mål, som medlemsstaterne har fastsat. Dette gælder navnlig for ikkehjemmehørende arter, affald i havet, undervandsstøj og de deskriptorer for biodiversitet, der ikke er omfattet af eksisterende lovgivning.

Yderligere samordning blandt medlemsstaterne, navnlig i kraft af foranstaltninger på regionalt og subregionalt plan, er afgørende for at frembringe ensartede og sammenlignelige data og udbrede overvågningsprogrammernes geografiske aktivitetsområde. Dette kan bidrage til at mindske omkostningerne takket være mere effektiv overvågning på tværs af fagområder og medlemsstater.

4. ANBEFALEDE NÆSTE SKRIDT

Kommissionen mener, at medlemsstaterne bør

- afhjælpe de mangler, der er udpeget på regionalt eller subregionalt plan, så hurtigt som muligt for at sikre, at overvågningsprogrammerne er tilstrækkelige til at opfylde kravene i havstrategirammedirektivet
- intensivere bestræbelserne på at gennemføre deres overvågningsprogrammer fuldt ud for at undgå eventuelle huller i den vurdering af deres havområder, der skal foretages i 2018, under hensyntagen til den igangværende revision af afgørelse 2010/477/EU og resultaterne heraf
- sikre, at overvågningsprogrammerne i tilstrækkelig grad dækker havstrategirammedirektivets geografiske anvendelsesområde, navnlig ved at tage hensyn til, hvor den primære belastning og de største konsekvenser findes, i overensstemmelse med en risikobaseret tilgang
- tilpasse overvågningsprogrammerne for at tage hensyn til fremtidige forpligtelser i havstrategirammedirektivet, herunder opdateringer med hensyn til medlemsstaternes

beskrivelse af god miljøtilstand. Medlemsstater, som endnu ikke har opstillet mål for en god miljøtilstand og miljømål under den første fase af gennemførelsen, opfordres til straks at gøre dette

- tilstræbe yderligere sammenhæng på regionalt og subregionalt plan i kraft af yderligere samordning af overvågningsprogrammer, navnlig gennem regionale havkonventioner og fælles tilgange til dataindsamling og vurderingsmetoder
- tage deres indsatsprogrammer i betragtning, når de opdaterer overvågningsprogrammerne i overensstemmelse med artikel 17 i havstrategirammedirektivet, så de kan måle deres effektivitet med hensyn til at opfylde direktivets mål.

Kommissionen vil:

- tilstræbe yderligere sammenhæng i gennemførelsen af de forskellige dele af EU-lovgivningen, der har konsekvenser for havmiljøet. Dette vil den navnlig gøre ved at revidere den afgørelse, hvori kriterierne og de metodiske standarder for god miljøtilstand er fastsat, og ved at gennemføre initiativer, der skal strømline overvågnings- og rapporteringsforpligtelserne på det miljøpolitiske område³¹
- fortsætte samarbejdet med medlemsstaterne som led i den fælles gennemførelsesstrategi for havstrategirammedirektivet³² for at sikre, at den anden cyklus i gennemførelsen af direktivet (2018 og derefter) bliver mere effektiv og giver bedre resultater
- overveje, om der er behov for yderligere støtte til strategiske projekter og støtteforanstaltninger, der skal øge sammenhængen i medlemsstaternes gennemførelse af havstrategirammedirektivet på regionalt plan og EU-plan, navnlig i områder, hvor arbejdet i de regionale havkonventioner spiller en mindre fremtrædende rolle
- på basis af medlemsstaternes vurderinger (der findes i det ledsagende arbejdsdokument) indlede en konkret og fokuseret dialog med de medlemsstater, der i alvorlig grad risikerer ikke at opfylde kravene i havstrategirammedirektivet, for at sikre, at de overholder direktivets bestemmelser.

---

³¹ Køreplan for sundhedstjek af overvågnings- og rapporteringsforpligtelserne på det miljøpolitiske område, http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/index_en.htm.

³² Havstrategirammedirektivet pålægger medlemsstaterne at komme med detaljeret og samordnet input. For at lette dette arbejde har medlemsstaterne og Europa-Kommissionen opstillet et uformelt koordinationsprogram, den fælles gennemførelsesstrategi (CIS).